

SUFFRAGETTERNA PÅ NÄRMARE HÅLL.

När man i våra blad och de flesta andra läser om de engelska suffragetterna, får man intrycket att de äro en hop överspända spektakelmakerskor, som med särskilda besatta tilltag söka framtinga skandaler, kämpande, som det heter, för politisk rösträtt, men kanske till stor del endast med devisen *l'art pour l'art*. Och moderna psykoanalytiker ha icke tvekat att i det hela höra rasslet av gammalmörs ohämmade sexualhysteriska mekanismer, medan andra däri sett blott sysslolösa damers spleen eller ock den »fluga» varje engelsman och varannan engelska måste ha.

Ehuru jag genom annan lektyr än den nämnda och genom personliga meddelanden hade fått en något modifierad uppfattning om rörelsen, var det dock med en grumlig blandning av skepsis och forskarlust jag nyligen i London trädde den närmare, icke enbart med sympati. Men vad jag såg och hörde gjorde mig till positiv suffragist. En sak som denna fordrar studier i vitögat och på det stora facit böra icke barocka detaljer få verka ensamma för sig, utan i sitt sammanhang. Mycket blir därigenom logiskt och i all sin ursinnighet motiverat.

Det gäller här såsom överallt: vill man verkligen vinna något, måste man använda medel som för stunden tyckas överdrivna. Detta är

en naturlag. Tillämpad på det mänskligt sociala framkallar den naturligtvis protester, förakt, hångrin från de korrekta, alla de som överhuvud icke våga träda ut ur indifferentismen eller åtminstone inte vaknat till något behov därav. Mänskligheten består av dem som bråka och dem som icke göra det. De senare plåga glävsas — en opassande men koncentrerad term — tills de förra åstadkommit något. Då ha de korrekta intet emot att deltaga i segermåltiden. Allt det där ha bl. a. vi i Finland upplevat under och efter ofärdsåren.

Suffragetterna bråka. De veta mer än väl att hövliga inlagor, masspetitioner o. d. ej förhjälpä den engelska kvinnan till hennes rätt, ej ens det allra minsta. De ha att göra med det mest patriarkaliska och orörligt vräkiga herrsällskap något rike ännu kan uppvisa såsom sina egentliga styresmän. Likasom arbetaren måste vara inkorrekt, bryta formerna och uppträda brutalt för att i den mildare eller vildare strejkens tecken nå en dräglig existens, måste på sitt håll suffragetten tvinga den övriga mänskligheten att rynka på näsan. En taktik, som nått och jämt motsvarar det åsyftade, når aldrig sitt mål.

Vore nu England så befriat från sociala missförhållanden att intet eller föga återstode att reformera, kunde suffragettbråket förefalla tämligen teoretiskt och liktydigt med varje annan yttring av kvinnans s. k. frigörelsekamp. Men så är långtifrån fallet. Och då suffragetterna numera faktiskt räkna deltagare från alla samhällslager — *women of every class*, såsom man sannerligen kunde konstatera vid det väldiga mötet i Albert Hall den 17 juni —, samt såsom en kärnpunkt å sitt program hava lindrandet av de enorma orättvisor den arbetande kvinnan i England träffas av, orättvisor som åtminstone hittills icke kommit herrarna i parlamentet att röra ett finger, kan man ej annat än önska dem en snar och fullständig framgång.

Det är för övrigt kuriöst att man utom England i så hög grad förargat sig över eller hänskrattat åt de engelska rösträttskvinnornas fasoner. Finnes det något land där de legitimerade fasonerna äro löjligare än i England? Frånsett att det mesta vi människor göra är löjligt, blir där ock för det ur genomsnittssynpunkt korrekta Englands vidkommande kvar en oändlig räcka befängdheter, börjande med parlamentsledamöternas puerila munhugg inom den mest högtidliga ram eller den engelska domarens

kalkborgerliga småvitsande med parterna och slutande med reportagevärldens sportextas, där obildningen sipprar fram mellan spalterna lika tjock som ur dandyns tre knapphål. Allt detta överflödar dagligen av barockheter, som visserligen äro comme il faut, men lagda på förnuftets enkla skala — evad den är delad i yards eller meter — gå vida utöver suffragetternas tillfälliga överdrifter.

Dessa senare glida emellertid numera småningom över i ett bortre plan, i den mån de kämpandes leder tättna och målet lyser närmare. Den stora demonstrationen i juni, med det 11 km långa tåget av 40,000 kvinnor och några hundra män, bar intet enda detaljdrag, som i mina ögon skulle vittnat om brist på behärskning eller urskiljning. Tvärtom gav det hela, med sina fängslande historiska och etnografiska grupper, deltagarinnornas glada entusiasm och den utmärkta organisationen, ett så på engång grandios, förnuftigt och estetiskt sammelintryck, att icke varje aldrig så kyelig eller kritisk betraktare måst erkänna: där är både hjärna och hjärta i detta.

Ganska kraftigt, ur idésynpunkt och såsom måleriskt element, verkade den stora grupp som illustrerade kvinnans makt i äldre tider. Abedissan Hilda med sina nunnor, peeresses från Plantagenets dagar, Queen Elisabeths höga gestalt, och sist en hop kvinnor i dräkter från 1832, årtalet för den reformbill som slopade de yttersta resterna av engelska kvinnors politiska inflytande. Och så alla de olika kvinnoförbunden ur samtliga politiska läger, med höga »kolonialdamer» i spetsen. Där såg man lady Stout, mrs Fisher, lady Cockburn, mrs Mc Gowen, allt ministeriella fruar från Australien och Nya Zeeland, vidare parlamentsdamer såsom ladies Balfour, Cecil, Decies, Willoughby de Broke m. fl., där voro »Womens Freedom League», »National Union of Womens Suffrage», med den lilla skruppna Beatrice Harraden och den biskopligt mäktiga Annie Besant bland de övriga, den kvinnliga borgmästaren i Oldham, mrs Lees, icke att förtiga, och så en enorm följd av bataljoner lärarinnor, konstnärinnor, studentskor, kontorsflickor, arbeterskor. Slutligen en mängd icke-engelska kompanier, med Finlands vackra standar bland de första. Jag kunde icke ur totaliteten få fram annat än någonting gott och väckande. Kanske där nog satt mången hemlig högfärdsfluga, paraderingsfluga, enfaldighetsfluga under både pleureuser och tupp fjädrar. Men

det var nog inte de som surrade huvudtonerna. Och, mina herrar, vilka alla flugor trivas icke under cylinder!

När jag såg de långa raderna klubbfigurer, som från sina balkonger kisade ned på de löjliga tiotusenden vilka marscherade fram i riktning mot samhällets förbättrande och stärkande, undrade jag i mitt stilla sinne huru de skola titta när röda hundratusenden en vacker dag tåga upp och i starkare toner fordra sitt, sin del av lordernas onyttiga jättemarker och döda miljarder. Då blir nog suffragetternas beledda företag ett blekt och hyggligt litet minne. Ty när i England de röda komma — och de göra det engång —, må herrarna se om sitt hus. En mera onaturlig byggnad finnes väl icke i kristenheten än det ärvtliga engelska magnatväldet. Det lilla uppvaknande beviljandet av rösträtt åt Englands kvinnor innebär blir blott en ouvertyr. De små dissonanserna i denna kommer historian icke att uppteckna, men väl skall den annotera tidens dumhet vid bedömandet av en naturlig social livsytring.

G. M.